

RAGADOZÓATKÁK SPONTÁN BETELEPEDÉSE HAJTATOTT PAPRIKA ÁLLOMÁNYBA

MOLNÁR ANDRÁS¹, SZABÓ ÁRPÁD², FAIL JÓZSEF², KIS KRISZTIÁNNÉ³ és PÉNZES BÉLA²

¹ Komárom-Esztergom Megyei MgSzH, NTI, Tata

² Budapesti Corvinus Egyetem, Kertészettudományi Kar, Budapest

³ Budapesti Corvinus Egyetem, Kísérleti Üzem és Tangazdaság, Budapest

A nyugati virágtripsz (*Frankliniella occidentalis* PERGANDE) az utóbbi 30 évben a zöldségfélék egyik legjelentősebb kártevőjévé vált világszerte. A hajtatott zöldségnövények közül legjelentősebb kártétele a paprikán alakul ki, az ellene való védekezés meghatározó jelentőségű. Tapasztalataink szerint a védekezés, kizárólag a növényvédő szerek kezelésekre hagyatkozva egyre kevésbé lehet eredményes. Az integrált növényvédelem fontos eleme a hasznos szervezetek spontán betelepülésének elősegítése. A ragadozó poloskák betelepülésére csak a kártevő elszaporodása után számíthatunk. Ezzel szemben a ragadozó atkák folyamatosan jelen vannak az adott élőhelyen, így ha a növényvédő szerek kezelése elszaporodásukat nem korlátozzák, jelentős populáció-szabályzó szerepük lehet. A kereskedelmi forgalomban kapható atka fajok közül az *Amblyseius cucumeris* fajt használják leggyakrabban a tripszek elleni biológiai növényvédelemre. A faj felhasználásának azonban korlátot szab, hogy szaporodásához 70% feletti páratartalom szükséges. A hazánkban is honos *Amblyseius andersoni* elsősorban a takácsatkákat és a levélatkákat fogyasztja, préda hiányában virágporon is megél. Több külföldi vizsgálat is igazolta azonban, hogy a tripszeket is elfogadja táplálékul.

Vizsgálatainkat 2007-2008-ban Soroksáron végeztük a Budapesti Corvinus Egyetem Kísérleti Üzemében, melynek során egy tripszek elleni növényvédelmi kezelésként mentes, valamint egy kémiai növényvédelemben részesített, hajtatott paprika állomány virágaiban élő ízeltlábú együtteseket hasonlítottunk össze. A növényházakba betelepülő tripszek, valamint természetes ellenségeik megfigyelésére egy tenyészidőszakban két alkalommal 70%-os etil alkoholt tartalmazó üveg fiolákba gyűjtöttünk virágokat, majd az azokban talált ízeltlábúakat meghatároztuk. Megállapítottuk, hogy a kémiai növényvédelemben részesített növényházban gyűjtött paprika virágokban szinte kizárólag a nyugati virágtripsz fordult elő, ezzel szemben a tripszek elleni növényvédelmi kezelésként mentes fóliasátorban más fajok (*Frankliniella intonsa*, *Thrips tabaci*, *T. flavus*, *T. atratus*, *T. physapus*) is megjelentek. A két növényházban a tripszek eltérő faji összetételét és dominancia viszonyait az eltérő növényvédő szer használaton túl feltehetően a két növényház eltérő klímája is jelentősen befolyásolta. A kijuttatott széles hatásspektrumú inszekticidok hozzájárulhattak ahhoz, hogy a kezelt állományból a tripszek természetes ellenségei teljesen hiányoztak. Ezzel szemben a kezeletlen növényházban különösen a ragadozó atkák elszaporodását figyeltük meg. 2008 szeptemberében a kezeletlen paprika állományban a Phytoseiidae családba tartozó *Amblyseius andersoni* fajt kiemelkedően nagy egyedszámban (3,81 atka/virág) találtuk meg. Egy korábbi, biológiai növényvédelemben részesített, növényházi paprika állományban végzett megfigyeléseink szerint a betelepített *Amblyseius cucumeris* virágonkénti egyedszáma feltehetőleg a növényház alacsony páratartalma miatt 2007-ben már március végére, 2008-ban pedig április közepére jóval 4 atka/virág érték alá csökkent és augusztus végére szinte teljesen eltűnt a paprika állományból. Véleményünk szerint a hajtatott paprika termesztésében a természetes módon betelepülő, hasznos ízeltlábúak, így a poloskák és különösen a ragadozó atkák megfelelő növényvédő szer használat mellett számottevő populáció-szabályozó szerepet tölthetnek be, főleg a nyugati virágtripsz elleni védelmet segítve.